

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 1 § lagen om utjämning av räntan för offentligt understödda export- och fartygskrediter

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om utjämning av räntan för offentligt understödda export- och fartygskrediter ändras så att tidsperioden för när ränteutjämningsavtal och ränteutjämningsanbud som gäller export- och fartygskrediter kan beviljas förlängs från år 2002 till år 2005. Samtidigt föreslås att det till lagen fogas en bestämmelse om att

internationell lagstiftning och andra internationella bestämmelser, internationella konkurrensfaktorer samt miljökonsekvenserna av projektet beaktas vid ränteutjämnningen.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2003 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2003.

MOTIVERING

1. Nuläge

Det statliga ränteutjämningsystemet som baserar sig på lagen om utjämning av räntan för offentligt understödda export- och fartygskrediter (1137/1996), nedan ränteutjämningslagen, har varit i kraft sedan år 1997. Det bolag som administrerar ränteutjämningsystemet, Fide Ab (nedan Fide), omvandlades till ett dotterbolag till statens specialfinansieringsbolag Finnvera Abp i början av år 1999. Enligt den nuvarande ränteutjämningslagen har handels- och industriministeriet rätt att på de villkor som ministeriet bestämmer ge ränteutjämningsbolaget förbindelser om att ränteutjämningsbolaget med kreditinstitut och finansiella institut kan ingå ränteutjämningsavtal som gäller offentligt understödda export- och fartygskrediter till ett kapitalvärde av högst 5 000 miljoner euro 1997—2002. Vid beräkningen av kapitalvärdet på fullmakten beaktas värdet av ränteutjämningsavtalen till sitt fulla belopp och värdet av ränteutjämningsanbudet till 30 % av kapitalvärdet.

Handels- och industriministeriet genomförde år 2001 en utvärdering av Finlands ränteutjämningsystem och av Fide. I utvärderingen undersöktes bl.a. hur ändamålsenligt och behövligt ränteutjämningsystemet är, både med tanke på de finländska exportföretagen och med tanke på affärsbankerna. Enligt utvärderingen är ränteutjämningsystemet för de offentligt understödda exportkrediterna nödvändigt för att konkurrenskraften i fråga om finansieringen av Finlands export skall kunna tryggas. Det finska ränteutjämningsystemets konkurrenskraft ansågs vara nöjaktig i jämförelse med övriga länders finansieringssystem för export. Både företagen och bankerna ansåg att möjligheten till den finansiering av exporten på OECD-villkor som det avtalats om inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) är outhärlig så länge motsvarande system är i bruk i konkurrerande länder. I praktiken används finansieringen av exporten på OECD-villkor i fråga om en förhållandevis liten del av den totala exporten. Också de företag vars kunder nyttjar offentligt understödda exportkrediter

är rätt få till antalet. De verkningar systemet har sträcker sig dock längre, ända fram till de mindre företag som fungerar som underleverantörer. Intresset för bruket av offentligt understödda exportkrediter är mest beroende av den allmänna ränteutvecklingen. Exportkrediten på OECD-villkor med fast ränta är ett alternativ som är värt att beakta när räntorna stiger, medan intresset för denna exportkredit på motsvarande sätt minskar när räntorna sjunker. Kreditanbudet och de ränteutjämningsanbud som hänför sig till dem spelar dock en betydande roll när det förhandlas om exporthandeln, och de riktas ofta in på projekt som är viktiga ur marknadsstrategisk synpunkt med tanke på exportindustrin. Det att leveranserna koncentreras till olika marknadsområden inverkar också på bruket av offentligt understödda exportkrediter på OECD-villkor, eftersom finansieringen t.ex. på de marknader i Asien och Centraleuropa som är under utveckling spelar en viktigare roll än på redan utvecklade marknader.

En utgående från kreditvalutan bestämd fast kommersiell referensränta på exportkrediten enligt OECD-villkor, dvs. en s.k. CIRR-ränta (Commercial Interest Reference Rate), används vid finansieringen av export av kapitalvaror på OECD-villkor och sedan mitten av april detta år även vid finansieringen av fartygsexport, oberoende av det exporterande eller importerande landet. Vid fastställandet av CIRR-räntorna för olika valutor används i allmänhet andrahandsmarknadens avkastningar av landets masskuldebrev med en förhöjning om en procent. Marginalen på en procent kan på så vis anses komma staten till godo för täckande av de administrativa kostnader som orsakas av att systemet upprätthålls. Till dessa kostnader hör den ränterisk som ligger mellan den fasta CIRR-ränta som kredittagaren betalar och den rörliga ränta som betalas till kreditinstitut och finansiella institut eller möjligen kostnader som orsakas av att denna ränterisk garderas, det förvaltningsarvode som betalas till ränteutjämningsbolagen samt de marginaler som betalas till kreditinstitut och finansiella institut.

Den överenskommelse som år 1981 inom OECD träffades om exportkrediter för fartyg

och som utgjorde bilaga till OECD:s reglering i fråga om exportkrediter (Arrangement on Guidelines for Officially Supported Export Credits) var tidigare den bestämmelse som tillämpades på exportkrediter för fartyg. År 1994 godkändes ett avtal om iakttagande av sedvanliga konkurrensbetingelser inom den kommersiella fartygsbyggnads- och reparationsindustrin. I den avtalsdel om exportkrediter för fartyg som hänförde sig till detta avtal uppdaterades de regler som var ämnade att ersätta avtalet om exportkrediter för fartyg från år 1981. Detta avtal trädde dock inte i kraft, eftersom Förenta staterna inte ratificerade avtalet.

Efter flera år av förhandlingar överenskom OECD-länderna, med undantag från Förenta staterna och Kanada, i slutet av förra året om sättande i kraft av avtalet om fartygskrediter i form av ett separat avtal. I anslutning till detta beslöt OECD-rådet i mars 2002 att säga upp avtalet om fartygskrediter från år 1981 fr.o.m. den dag det nya underavtalet om finansieringen av fartyg skulle träda i kraft. Efter detta godkände parterna i frågan om regleringen av exportkrediter det nya underavtal om finansiering av fartyg som utgjorde bilaga till OECD:s reglering av exportkrediter. Underavtalet trädde i kraft den 15 april 2002. I enlighet med OECD:s nya underavtal om fartygsfinansiering tillämpas CIRR-räntan på finansieringen av fartygsexport i stället för den fasta ränta på 8 % som tidigare gällt, och maximitiden för återbetalning av fartygskrediten har förlängts från 8,5 till 12 år.

Fide ingår ränteutjämningsavtal med de kreditinstitut och finansiella institut som anslutit sig till systemet. I ränteutjämningsystemet ger kreditinstitutet eller det finansiella institutet sina kunder, antingen importörer eller exportörer av finska produkter eller tjänster, en kredit på OECD-villkor med fast ränta. Med stöd av de ränteutjämningsavtal som bolaget ingått åläggs staten ansvaret för den ränterisk som ligger mellan den ifrågavarande fasta kommersiella referensräntan för exportkredit på OECD-villkor, dvs. CIRR-räntan, och den rörliga referensränta, i allmänhet för sex månader, som höjts med högst 0,50 procentenheter. CIRR-räntorna offentliggörs i OECD varje månad. CIRR-räntan hålls oförändrad under ränteutjämningskreditens löptid och under vissa förutsättningar under

den tid ett ränteutjämningsanbud är i kraft. När differensen mellan ovan nämnda referensräntor är negativ betalar staten skillnaden till kreditinstitutet eller det finansiella institutet (räntestöd), och när differensen är positiv betalar kreditinstitutet eller det finansiella institutet skillnaden till staten (räntegottgörelse). Dessutom betalar staten en årlig ränta på högst 0,10 % i förvaltningsarvode till Fide för det utestående kapitalbeloppet av varje ränteutjämningsavtal.

2. Propositionens mål och förslagen

2.1. Mål och medel

Ränteutjämningsavtal som gäller export- och fartygskrediter kan med stöd av den nu gällande ränteutjämningslagen ingås fram till slutet av år 2002.

I budgetpropositionen för 2003 konstateras att regeringen har för avsikt att avlåta en proposition till riksdagen angående en fortsättning på ränteutjämningsystemet.

För trygghet av konkurrenskraftiga finansieringsvillkor för de finska exportörerna krävs att ränteutjämningsystemet bibehålls. För att kunna konkurrera om exportprojekt måste de finska exportörerna ha möjlighet till sådana finansieringsvillkor för exporten som är konkurrenskraftiga på det internationella planet. Därför bör tillgången till de finansieringsvillkor för offentligt understödda export- och fartygskrediter som OECD godkänt säkras också i framtiden.

Finansieringen av exporten har under årens lopp i allt högre grad reglerats genom internationella avtal och rekommendationer. Till dessa räknas framför allt de avtal och regleringar som gäller OECD:s exportkrediter och de ändringar som gjorts i dem samt den harmoniseringsutveckling som skett inom Europeiska unionen. Även synpunkter som hänför sig till miljövärd framhävs i finansieringen av exporten. I den offentligt understödda exportkreditverksamheten, t.ex. i ränteutjämningsverksamheten, beaktas principen om hållbar utveckling vid bedömningen av miljökonsekvenserna av projektet och man följer den gemensamma miljölinje som de flesta OECD-länder i november 2001 avtalade om. Efter att OECD:s konvention om bekämpande av

bestickning trätt i kraft år 1999 godkände länderna i OECD:s exportkreditgrupp i december 2000 en resolution enligt vilken medlemsländerna skall sträva efter att bekämpa bestickning i finansieringen av den offentligt understödda exporten, och ifall bestickning påträffas vidta påkallade åtgärder. I lagförslaget beaktas de internationella avtal och den lagstiftning, samt utvecklingen av dessa, som reglerar området och som iakttas i finansieringen av den offentligt understödda exporten.

2.2. Förslag

I propositionen föreslås att ränteutjämningslagen ändras så, att bevillningsfullmakten för ränteutjämningsavtal och -anbud är i kraft i ytterligare tre år, från år 2002 till år 2005.

Vidare föreslås att det till lagen fogas en bestämmelse om att internationell lagstiftning och andra internationella bestämmelser som binder Finland, internationella konkurrensfaktorer samt miljökonsekvenserna av projektet skall beaktas i ränteutjämningsverksamheten då beslut om ränteutjämning fattas.

I 1 § 1 mom. föreslås att ränteutjämningsystemet skall fortsätta att gälla, dvs. att bevillningsfullmakten gällande ränteutjämningsavtal skall vara i kraft i ytterligare tre år, från år 2002 till utgången av år 2005.

Det föreslås att som ett nytt 2 mom. tas in en bestämmelse om att internationella bestämmelser som binder Finland och som gäller offentligt understödda export- och fartygskrediter, internationella konkurrensfaktorer samt miljökonsekvenserna av projektet skall beaktas i ränteutjämningsverksamheten då beslut om ränteutjämning fattas.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

I propositionen föreslås att ränteutjämningslagen ändras så, att bevillningsfullmakten för ränteutjämningsavtal och -anbud är i kraft i ytterligare tre år, från år 2002 till år 2005. Enligt gällande lag är bevillningsfullmakten för ränteutjämningsavtal och -anbud som gäller export- och fartygskrediter 5 000

miljoner euro åren 1997—2002.

Enligt lagen svarar staten för det räntestöd som betalas till kreditinstitut och finansiella institut för de ränteutjämningsavtal som ett ränteutjämningsbolag ingår med kreditinstitut och finansiella institut. Statskontoret betalar till kreditinstitutet och det finansiella institutet det räntestöd som baserar sig på ränteutjämningsavtalet och tar emot räntegottgörelsen. Statskontoret kan också vidta, och i enlighet med handels- och industriministeriets anvisningar administrera, garderingsåtgärder som krävs med hänsyn till de ränte- och valutarisker som ränteutjämningsavtalen ger upphov till.

Till bolaget, dvs. Fide betalar staten i form av ett förvaltningsarvode en årlig ränta om högst 0,10 % av det nominella värdet av varje ränteutjämningsavtal, dvs. av det kapital i det gällande ränteutjämningsavtalet som inte har förfallit till betalning.

Beloppet i de ränteutjämningsavtal Fide ingått var i slutet av mars 2002 totalt 437,4 miljoner euro. De ränteutjämningsavtal som var i kraft utgjorde sammanlagt 8 477 miljoner euro, varav 1 290 miljoner euro var inriktade på redan realiserad exporthandel. Av ränteutjämningsanbudena realiserades i genomsnitt under 5 % i form av ränteutjämningsavtal.

Det bedöms att det år 2002 ingås ränteutjämningsavtal om exportkrediter till ett värde av ca 200 miljoner euro. Det uppskattas att värdet av de avtal som ingås om exportkrediter år 2003 kommer att utgöra ca 300 miljoner euro, och att det efter det kommer att ingås avtal till ett värde av ca 300 miljoner euro per år.

Det bedöms att ränteutjämningsavtal som hänför sig till fartygskrediter ingås först i slutet av år 2003 och efter det till ett värde av ca 300 miljoner euro per år.

De utgifter som staten orsakas av ränteutjämningsavtal om exportkrediter bedöms bli små år 2002, eftersom alla ränteutjämningsavtal för tillfället ger upphov till räntegottgörelse p.g.a. att de kortfristiga referensräntorna är låga. År 2001 betalade staten sammanlagt 2,1 miljoner euro i räntestöd till kreditinstitut och finansiella institut samt i förvaltningsarvode till Fide. Kreditinstitutet och de finansiella instituten redovisade sammanlagt 3,1 miljoner euro i räntegottgörelse till staten. Statskontoret har i sommar vidtagit garderingsåtgärder, genom vilka största delen av Fides

ränteutjämningsavtal i US-dollarbelopp har skyddats.

Det bedöms att de räntestödsutgifter som hänför sig till ränteutjämningsberäkningarna, inklusive förvaltningsarvodet till Fide och Statskontorets garderingsåtgärder, åren 2003—2007 i fråga om exportkrediter utgör 7,3 miljoner euro, 8,3 miljoner euro, 9,1 miljoner euro, 9,5 miljoner euro och 9,5 miljoner euro. I fråga om fartygskrediter uppskattas räntestödsutgifterna åren 2004—2007 utgöra 0,8 miljoner euro, 4 miljoner euro, 6,7 miljoner euro och 9 miljoner euro. Uppskattningen av räntestödets storlek ovan baserar sig på den uppskattning Fide gjorde i mars 2002 om antalet nya ränteutjämningsavtal, på det genomsnittliga kalkylerade räntestödet om 0,25 % för OECD-exportkrediter och 0,725 % för fartygskrediter, på den genomsnittliga marginal om 0,375 % som betalas till kreditinstitut och finansiella institut samt på det lagbaserade förvaltningsarvodet om 0,1 %. Värdet av ränteutjämningsavtal som ingåtts och reserverats baserar sig på den nuvarande räntenivån. Om värdet av någon av de ovan nämnda variablerna ändrades, skulle detta medföra en ändring också i de ovan angivna räntestödsberäkningarna.

Om den genomsnittliga räntestödsprocentsatsen i ovan nämnda fall skulle stiga med 1 procentenhet skulle räntestödsutgifterna för exportkrediternas del åren 2003—2007 öka med 10—13,1 miljoner euro och för fartygskrediternas del med 0,8—6 miljoner euro åren 2004—2007. En räntesänkning på 1 procentenhet skulle på motsvarande sätt minska räntestödsutgifterna.

3.2. Organisatoriska verkningar

Propositionen har inga omedelbara organisatoriska verkningar.

3.3. Miljökonsekvenser

En strävan med den föreslagna lagen är att medverka till att miljökonsekvenser bedöms och beaktas vid ränteutjämnningen i fråga om offentligt understödda export- och fartygskrediter.

4. Beredningen av ärendet

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid handels- och industriministeriet. Vid beredningen har den utvärdering som handels- och industriministeriet våren 2001 låtit göra av Fide Ab och det finska ränteutjämningsystemet beaktats. Följande instanser har ombetts ge ett utlåtande om propositionen: finansministeriet, utrikesministeriet, miljöministeriet, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund, Metallindustrins Centralförbund, Finnvera Abp och Fide Ab. Re-missinstanserna har ansett att en fortsättning av ränteutjämningsystemet är motiverad för att säkerställa internationellt konkurrenskraftiga finansieringsvillkor för den finländska exporten. Vid den fortsatta beredningen har anmärkningarna i utlåtandena beaktats i mån av möjlighet.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2003 och avses bli behandlad i samband med den.

Enligt artikel 87 i fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen är utgångspunkten den att statsstöd som snedvrider handeln mellan medlemsstaterna är förbjudna. OECD:s konsensus om offentligt understödda export- och fartygskrediter har genom rådets beslut godkänts för tillämpning i EG (93/112/EEC) och är därmed gällande EG-rätt. Eftersom avsikten inte är att med propositionen i sak ändra det centrala innehållet i den gällande ränteutjämningslagen (EFTA:s tillsynsmyndighet har notifierats), föreligger inget behov av att notificera Europeiska gemenskapernas kommission i ärendet. Lagändringen skall däremot sändas till kommissionen för kännedom.

6. Ikraftträdande

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2003 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2003. Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 1 § lagen om utjämning av räntan för offentligt understödda export- och fartygskrediter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 20 december 1996 om utjämning av räntan för offentligt understödda export- och fartygskrediter (1137/1996) 1 § 1 mom., sådant det lyder i lag 549/2000, samt *fogas* till 1 §, sådan den lyder i lagarna 1119/1997 och 1099/1999 samt i nämnda lag 549/2000, ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., som följer:

1 §
Handels- och industriministeriet har rätt att på de villkor ministeriet bestämmer ge ränteutjämningsbolaget för offentligt understödda export- och fartygskrediter, nedan ränteutjämningsbolaget, förbindelser om att ränteutjämningsbolaget med kreditinstitut och finansiella institut kan ingå ränteutjämningsavtal som gäller offentligt understödda export- och fartygskrediter till

ett kapitalvärde av högst 5 000 miljoner euro 1997—2005.

I ränteutjämnningen beaktas sådana internationella bestämmelser som binder Finland, internationella konkurrensfaktorer samt miljökonsekvenserna av projektet.

Denna lag träder i kraft den 2003.

Helsingfors den 13 september 2002

Republikens president

TARJA HALONEN

Handels- och industriminister *Sinikka Mönkäre*

Lag

om ändring av 1 § lagen om utjämning av räntan för offentligt understödda export- och fartygskrediter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 20 december 1996 om utjämning av räntan för offentligt understödda export- och fartygskrediter (1137/1996) 1 § 1 mom., sådant det lyder i lag 549/2000, samt *fogas* till 1 §, sådan den lyder i lagarna 1119/1997 och 1099/1999 samt i nämnda lag 549/2000, ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., som följer:

Gällande lydelse

1 §
Handels- och industriministeriet har rätt att på de villkor ministeriet bestämmer ge ränteutjämningsbolaget för offentligt understödda export- och fartygskrediter, nedan ränteutjämningsbolaget, förbindelser om att ränteutjämningsbolaget med kreditinstitut och finansiella institut kan ingå ränteutjämningsavtal som gäller offentligt understödda export- och fartygskrediter till ett kapitalvärde av högst 5 000 miljoner euro 1997—2002.

Föreslagen lydelse

1 §
Handels- och industriministeriet har rätt att på de villkor ministeriet bestämmer ge ränteutjämningsbolaget för offentligt understödda export- och fartygskrediter, nedan ränteutjämningsbolaget, förbindelser om att ränteutjämningsbolaget med kreditinstitut och finansiella institut kan ingå ränteutjämningsavtal som gäller offentligt understödda export- och fartygskrediter till ett kapitalvärde av högst 5 000 miljoner euro 1997—2005.

I ränteutjämningen beaktas sådana internationella bestämmelser som binder Finland, internationella konkurrensfaktorer samt miljökonsekvenserna av projektet.

Denna lag träder i kraft den 2003.